

CİLT 11 SAYI 2 ŞUBAT 1983

**Türk
sanayicileri
ve
iş adamları
derneği**

görüŒ

GÖRÜŞ (AYLIK YAYIN) ŞUBAT 1983

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Sahibi ve Sorumlu Neşriyat Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Yönetim Kurulu Başkanı **Ali Koçman**

Yazı İşleri Müdürü :

Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği
Genel Sekreteri **Ertuğrul İhsan Özol**

Adres : Cumhuriyet Cad. Ferah Ap. 233/9
Harbiye - İST.

Telefon : 46 24 12

Görüş'teki yazılar, kaynak olarak, TUSİAD
GÖRÜŞ'ün belirtilmesi koşuluyla izinsiz kullanılabilir.

Basıldığı Yer : İleri Matbaacılık Basım Yayın

Koll. Şt. Tel : 22 25 77

Bu Sayıda

- Dernekten Haberler 4
- TÜSİAD Başkanı Ali Koçman'ın Genel Kurulu açış konuşması 8
- Ünlü AEG Neden Battı? 19
- Yunanistan Tarım'da AET ürünlerine yenik düştü! 22
- Belediye Bütçelerimiz 25
- İngiliz Meyva ve Sebze Pazarı 29
- Serbest Bölgeler 31

Dernekten Haberler

Genel Kurul Toplantısı :

TÜSİAD Genel Kurul Toplantısı 21 Ocak 1983 tarihinde İstanbul'da Etap - Marmara Otelinde yapıldı.

Toplantı Nejat F. Eczacıbaşı tarafından üyeleri, Ulu Önder Atatürk'ün anısı için saygı duruşuna daveti ile başladı. Üyelerden Nejat F. Eczacıbaşı Genel Kurul Başkanlığına, Erdoğan Gönül ve Ömer Dinçkök ise Divan üyeliklerine seçildiler. Daha sonra Nejat F. Eczacıbaşı başkanlığında toplantı açıldı ve gündem okundu.

TÜSİAD Başkanı Ali Koçman Genel Kurulu açış konuşmasını yaparak, iç ve dış ekonomik gelişmeler ve dernek çalışmaları hakkında bilgi verdi.

Toplantıda Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu ekonomik durum hakkında bir konuşma yaparak, üyelerin bu konudaki sorularını cevapladı. Toplantıya Şeref konduğu olarak davet edilen, Amerika Birleşik Devletleri Ankara Büyükelçisi Ekselans

Robert Sztraus-Hupe, Amerika Birleşik Devletlerinin dış ekonomik politikası hakkında ilgi ile izlenen bir konuşma yaptı.

2719 sayılı yasa ve 30.11.1982 tarihli Sıkıyönetim Komutanlığı emirleri gereğince Genel Kurulda organ seçimleri yapılmadı. Görevliler aynen yerlerinde kaldılar.

YÖNETİM KURULU

Ali KOÇMAN (Başkan), Rahmi M. KOÇ (Başkan Yardımcısı), Asım KOCABIYIK (Başkan Yardımcısı), Selman YAŞAR (Muhasep Üye), Orhan AKER, Osman BOYNER, Ömer DİNÇKÖK, Şakir ECZACIBAŞI, Nurettin KOÇAK, Melih ÖZAKAT, E. İhsan ÖZOL (Genel Sekreter).

YÜKSEK İSTİŞARE KONSEYİ

Vehbi KOÇ (Onursal Başkan), Nejat F. ECZACIBAŞI (Başkan), Şinasi ERTAN (Başkan Yardımcısı), Ş. Şahap KOCATOPÇU (Başkan Yardımcısı), Sakıp SABANCI (Başkan Yardımcısı), Can KIRAÇ (Sekreter), Ersin FARALYALI (Sekreter).

Eli ACIMAN, Yılmaz ADIGÜZEL, Necati AKÇAĞLILAR, Öner AKGERMAN, Haydar AKIN, Rüştü AKIN, Cabi AKMAN, Hulki

ALİSBAH, Cemal ATAY, Pekin BARAN, Hüseyin BAYRAKTAR, Feyyaz BERKER, Fuat BEZMEN, Dinç BİLGİN, İbrahim BODUR, Cem BOYNER, Fred BURLA, Mücahit BÜKTAŞ, Ali Rıza ÇARMIKLI, Üstün ÇEVİK, Özer ÇİLLER, Oğuz DAĞDELEN, Rasin DEMİRSOY, Aydın DOĞAN, Şerif EGELİ, Ünver EĞRİKAVUK, Tefvik ERCAN, İhsan EREZ, Bahri ERSÖZ, İ. Şevki FİGEN, Üzeyir GARIH, Muzaffer GAZİOĞLU, Nurullah GEZGİN, Necmettin GÖKÇE, Nihat GÖKYİĞİT, Emre GÖNENSAY, Erdoğan GÖNÜL, Şadi GÜCÜM, Burhan GÜNERGÜN, Kemal HARAÇÇI Kadir HASOĞLU, Mehmet HUNTÜRK, Kemal ILICAK, Jak KAMHI, Oğuz KARAHAN, Halil KAYA, İnan KIRAÇ, Halis KOMİLİ, Sinan KURANER, Nuh KUŞÇULU, Ali MANSUR, Ali MÜDERRİSOĞLU, Halit NARİN, Ali NİZAMOĞLU, Talat ORHON, Ergün ÖZAKAT, İsmail ÖZDOYURAN, Raşit ÖZSARUHAN, Haluk ÖZSARUHAN, Ahmet ÖZKÖSEOĞLU, Erol SABANCI, Güler SABANCI, Faruk SARÇ, Kamutan SERTEL, Dündar SOYER, Ertuğrul SOYSAL, Fuat SÜREN, Mehmet ŞUHUBİ, Fethi TANALAY, Sabri TANIK, Ziya TANSU, Şarık TARA, T. Güngör URAS, Sabri ÜLKER, Ferdi VARDARMAN, Mustafa YALMAN, Memduh YA-

ŞA, Selçuk YAŞAR, Mehmet YAZAR, Mazhar ZORLU.

DENETLEME KURULU

Ahmet BİNBİR, Demir KARAMANCI, Altan SAĞANAK.

DENETLEME KURULU YEDEK ÜYELERİ

İnan KIRAÇ, Üzeyir GARİH, Ali MANSUR.

HAYSIYET DİVANI

Hulki ALİSBAH, Raşit ÖZSARUHAN, Nihat GÖKYİĞİT.

HAYSIYET DİVANI YEDEK ÜYELERİ

Kemal HARAÇÇI, Çetin TOKCAN, Hulusi ÇETİNOĞLU.

TÜSİAD Başkanı Ali Koçman'ın Genel Kurulu Açış Konuşması

Sayın Arkadaşlarım,

1982 yılının ülkemiz açısından ekonomik değerlendirilmesini yaparken dünya açısından nasıl bir ortamda yaşadığımızı dikkate almamız gerekiyor.

1980 başında iflas etme noktasına gelmiş ekonominin yeniden istikrara kavuşması, bunun yanı sıra dünyaya açılması ve piyasa ekonomisi modeline daha yaklaşan bir görünüm kazanabilmesi için bir dizi tedbirlerin alındığı tarihten bu yana üç yıl geçmiş bulunmaktadır.

Bu sürenin sonunda alınan neticenin tartışılabilir ama kesinlikle başarılı ve alalade olmayan bir sonuç olduğunu ifade etmek isterim.

Yeniden istikrara kavuşmak ve ekonomiyi yeniden yönlendirmek arzusu aynı zamana tesadüf etmiş, Türkiye bütün zorluklara rağmen dünyanın takdir ettiği bir çabayı gösterme gayreti içersinde olmuştur.

Şimdi geldiğimiz noktada 24 Ocak kararlarını tartışmaktan ziyade getirdiği prensipleri yerleştirmek çabalarına şahit oluyoruz. Bu kararları başından beri tenkit eden görüşün alternatifler konusunda söyledikleri bu kararların tenkidinden öteye halâ ciddi olarak geçmiş değildir.

Eskiye özlem ile temelde özel sektörün ağırlıklı olmadığı bir düzeni savunanların 24 Ocak kararlarının prensiplerini reddetmekle aynı noktada buluşmaları ilginç bir raslantı olarak değerlendirilmelidir.

Sayın Arkadaşlarım,

Dünya, 1930 ekonomik bunalımın adeta daha büyük boyutlarda yaşar bir görünüm arz etmektedir. Özetle, kaynakların bulunması, dağılım ve sarfı konusundaki tartışmalar irili ufaklı, zengin fakir bütün ülkelerin ekonomik gündemini teşkil etmektedir.

Enflasyon tehlikeli midir? Yoksa geçici bir süre başvurulması zaruri kolay bir kaynak mıdır?

İstihdam, yatırım, enflasyonun geriletilmesi uğruna feda edilmesi veya tehir edilmesi mümkün olan ekonomik olgular mıdır?

Fakirleşmeden enflasyonla mücadele ede-

bilmek, küçülmeden ekonomide istikrarı sağlamak kabilmidir?

Bütün dünyada bu işleri bilen en akıllı adamlar bu sorunların cevaplarını bulmaya çalışıyorlar.

Doğru cevabı bulan ve uygulamaya başlayan bir ülke henüz yoktur. Çabalar, ekonomik dengeyi en az zararlı kapatabilmenin yani makro seviyede ekonomik bir sentez yaparken fedakarlığı daha yaygın, iç ve dış tediyeler bilançosunu mümkün olduğu kadar daha dengeli kapatabilmenin çareleri aranmaktadır.

Kaynak bakımından dünyanın en zengin ülkesi olan A.B.D. ile kaynak bakımından fazla zengin olmayıp başka yönlerden büyük ekonomik becerilere sahip olan AET ülkeleri ve Japonya arasındaki rekabetin, uluslararası ekonomik bir dengeye kavuşturulması diğer ülkelerin ekonominin merkezi olan bu üç grup ile ekonomik ilişkilerini dengeli bir düzeyde tutabilmeleri açısından hayati önem taşımaktadır.

Sanayileşmiş ülkelerde, serbest piyasa ekonomisini en geniş şekilde uygulayan ülkelerde dahi ithalata kısıtlamalar getirilmesi, kota sisteminin ihdası ve en önemlisi harb yıllarından önceki günleri hatırlatan

himayecilik emarelerinin gözükmesi özellikle kalkınma halindeki ülkeleri ve geri kalmış ülkeleri olabilecek büyük bir ekonomik kavgadan fazlasıyla korkutmaktadır.

1981 yılında dünya dış ticaret hacminin yüzde 1 civarında gerilemiş olması buna mukabil her ülkenin giderek daha fazla ihracat yapabilme gayretleri ihracat konusundaki rekabetin ne denli amansız bir hale gelmekte olduğunun en basit işaretidir.

1983 yılında A.B.D. ekonomisinin yeniden düzeleceği ve bunu Avrupa ekonomisinin takip edeceği iddialarını ihtiyatla ve fakat olabirlik ihtimalini dikkate alarak değerlendiriyoruz.

Ekonomilerde darboğaz tabiri ,artık belirli süreleri değil devamlılık arzeden bir hayat tarzını ifade etmek için kullanılmaktadır.

Sayın Arkadaşlarım,

Dünyada nelerin olup bittiğini iyice anlayıp mevcut imkan ve kaynakları da dikkate aldıktan sonra yeniden ülkemize döndüğümüzde 1982 sonundaki ekonomik görünümün ümitsiz bir görünüm olmadığı bilakis beklentilerin olumlu olabileceğini ifade edebiliriz.

Buna mukabil Türkiye'yi dünyadaki koşullar ne olursa olsun meselelerini halletmeye mecbur bir ülke olarak değerlendirsek pekçok ama faydasız kötümser ifadelerde bulunma imkanımız da vardır.

Türkiye'de yönetim sorunu ekonominin dinamizmini ve verimliliğini bölmek açısından önemini korumaya devam ediyor. Geri kalmışlığın izlerini kısa vadede söküp atmak mümkün olmuyor. Dinamik bir toplum; bütün noksanlarına ve geri kalmışlığına rağmen toplumun görünümünü sosyal ve ekonomik açıdan bir kader olarak kabul etmiyor. Ancak, bu beklenti ve dinamizm çağdaş dünyadaki toplum yapısının boyutlarına paralel hale gelme çabalarına da henüz kafi gelmiyor.

Çağdaş toplum, sadece zengin toplum demek olmadığı için eğitim ve kültür altyapısının ekonomik sonuçların başarısı kadar önemli olduğu gerçeği karşımızda duruyor.

Sayın Arkadaşlarım,

Serbest piyasa ekonomisine Türkiye'nin tam olarak hiçbir zaman geçemeyeceğini iddia edenlerin en çok üzerlerinde durdukları noktalardan biri de bizzat Türk Özel Sektörünün bünyesel yapısının buna uymayacağı şeklindedir.

Türk Özel Sektörü, bu iddiaları ortadan kaldırmının gayretini ekonomik sonuçlarla vermeğe çalışmış ve çeyrek asırlık bir sürede ekonomik konjonktürün müsaadesiyle olağanüstü sonuçlar almıştır.

Ancak, önümüzde duran bir gerçek Türk Özel Sektörünün kendisine tanınan ilk aşamadaki gelişme ve büyüme sürecini belki de hakkı olan süreden daha kısa tutup olgunluk çağına birân önce geçme zorunluluğudur. Bu zorunluk sadece ekonomik açıdan değil Türkiye'de sosyal ve siyasal dengenin sağlıklı ve devamlı kurulması açısından da büyük önem taşımaktadır.

Türk Özel Sektörünün öncüleri olarak sizlere bu açıdan tarihi sorumluluk düşmektedir. Çünkü bu sorumluluk özel sektör piramidinin tamamı tarafından benimseneceği sürece devam edecektir.

Mensubu olmakla gurur duyduğumuz Türk toplumuna öyle bir yaklaşım getirebildiğimiz takdirde Türkiye'nin sahip olduğu hasletlere bir yenisi eklenecek ve Türkiye ekonomik bir devlet, Türkler ekonomiyi yapabilen kimseler olarak bulunduğu bölgeyi bir ekonomik merkez haline dönüştürebileceklerdir.

Sanayi mi tarım mı? sanayi mi ihracat mı? tartışmalarına katılmak değil başlatmak daha istemiyoruz.

Türkiye'nin sonuç gayesi bir sanayi toplumu olmaktır.

Bu, her ülkenin hedefidir.

Sanayileşmeyen toplum ne kadar zengin kaynaklara sahip olursa olsun az gelişmişlik görünümünü aşamayan toplumdur.

Sanayileşmeden uygar bir toplum yapısına kavuşmak ekonomide, sosyal hayatta, ilim ve fende, sanatta ve toplum hayatının kurallarına saygınlıkta ilerlemek mümkün değildir.

Bu nedenle tarımda, ihracatta, ticaretle sahip olduğumuz imkan ve potansiyeli hiç hor görmeden ve bilakis teşvik ederek ekonomimize katmaya ama sonuçta gene sanayileşmiş bir toplum yapısı kurmak için gayret etmeye mecburuz.

Bu hedefe ulaşmakta tarım potansiyelimizi kullanmak gerekiyorsa kullanırız.

Mandıracı, süper market, kasap oluruz. Müteahhit, ihracatçı, sanayici olabildiğimiz gibi. Bunları ne pahasına olursa olsun ileri bir sanayi toplumu kurabilmek için oluruz ve bundan dolayı da hiç çekinmeyiz.

Ben sütçü, çikolatacı veya saatçi olduğu i-

çin utanan bir İsviçreli ile hiç karşılaşmadım.

Çünkü aynı İsviçre dünyanın en ileri teknolojisine sahip bir sanayi üretim seviyesini de bünyesinde taşıyor.

Ne pahasına olursa olsun sanayileşmek ama bunun için her türlü ekonomik imkanı kullanmak ve seferber etmek görüşünü kendimize hedef almış bulunuyoruz.

Sayın Arkadaşlarım,

TÜSİAD'ın yıllık yayın faaliyetleri kamu o-yunda ilgiyle takip edilmeye devam ediyor. Hatta bu yayınların bazı yüksek okullarda referans kitabı olarak kullanıldığını mem-nuniyetle müşahede ediyoruz. Bundan sonraki çalışmalarımızda ekonomik durumların tesbit, analiz ve değerlendirmelerinden başka küçük bir kompüter sistemini devreye sokarak ileriye dönük, 5-10 yıllık projeksiyonlar hazırlamak ve ortaya çıkacak tablolara göre alınması gerekli tedbirler ve uyarılar konusunda çalışmalar yapmak istiyoruz.

Bir başlangıç olarak bunu gerçekleştirebilirsek ilerki yıllarda TÜSİAD'ın bir küçük ekonomik bilgi merkezini bir ünite haline getirmesi inşallah gerçekleşmiş olacaktır.

Sayın Arkadaşlarım,

1983 yılı sonunda Türk ekonomisinin 1982 yılı sonuçlarına benzer neticeler alması olumlu değerlendirilmeli daha olumlu sonuç alınması halinde ise büyük bir başarı olarak görülmelidir.

Devletin ekonomiyi yönlendirmede aldığı her karar pratik iş hayatı ile mutlaka bütünleşen vasıfta olmalı ve kararların açıklığı ve sadeliği ön planda tutulmalıdır.

1983 yılında bankacılıktan KİT'lerin sorunlarına, ihracat kredilerinden sanayide üretim artışı meselesi ve enerji kaynaklarının genişletilmesi çabalarına kadar ele alınacak her ekonomik konuda temel felsefenin prensiplerine uygun ve genel denge içinde nisbetleri alt üst etmeyen bir çalışma yapılması ve ekonomide planlama ve koordinasyona önem verilmesi zaruridir.

Yönetim, ülkemizde her ekonomik ünitenin ve bürokrasinin sorunu olmaya devam edecektir.

Ekonomik alanda, israftan ve yasaktan uzak bir çağdaş devlet denetimini olumlu karşılıyoruz.

Sayın Arkadaşlarım,

Üretim, ihracat, devlete vergi ödeme, yeni iş sahaları yaratma ve yurt dışından kay-

naklar koparıp getirme açısından Türk Özel Sektörünün yorulmaz savaşıları olarak sizleri genel kurulumuzda bir kere daha selamlamaktan şeref duyuyorum.

Üç yıldan beri devam eden görevim sırasında gösterdiğiniz maddi ve manevi himayeye şükran borçluyum.

Ayrıca, Yönetim Kurulu arkadaşlarıma ve TUSİAD'ın her kademedeki çalışanlarına şahsen minnet borcum vardır.

Sayın Arkadaşlarım,

Sadece ekonominin değil, özellikle son yıllarda sosyal, sportif, kültürel hayatın meseleleriyle uğraşmaya başlayan, bu yolda eser veren kökü yüzlerce yıla dayanan vakıflaşma yoluyla özellikle eğitim ve kültür hayatına büyük katkılarda bulunan özel sektörümüzün bu çalışmaları ülkemize iyi ve faydalı insan yetiştirmek açısından çok olumlu katkılarda bulunmaktadır.

Ülkemizde insan faktörünün mükemmel hale getirilmesi, mükemmel bir toplum ve onun içersinde sağlam bir ekonomi yaratmaktan geçecektir.

Toplumumuzda insana vereceğiniz önem ve imkan ekonomiye yapacağınız katkı kadar önemlidir.

Özellikle genç nesillerin yetişmesindeki çabalara katkınız tarih içersinde bırakacağınız en büyük miras olacaktır.

Bu katkılara layık olan genç nesiller, bu ülkenin emanet edildiği nesillerdir.

Teşekkür ederim.

Ünlü AEG Neden Battı?

Dünyanın en ünlü elektronik şirketlerinden dev «AEG» nin batışının yankıları sürüyor. Batışının nedenlerini birkaç noktada toplamak mümkün.

Önce üst kademe yönetiminde 1960'lardan beri uygulanagelmekte olan yönetimin giderek yozlaştığı ve günün koşullarına uymakta geç kaldığı ileri sürülüyor. AEG'nin en üst yöneticileri son yirmi yıldır kendi bünyeleri içindeki en başarılı gruptan geçilirlermiş. Bunun sonucu her yönetici mensup olduğu eski grubun üretimine ağırlık vererek faaliyetini o yöne çekmeye başlamış. 1961 ilâ 1980 arasında 8 genel müdür değişmiş ve bunların 6'sı ilk on yıl içinde göreve gelmişler.

Bu kadar sık yapılan değişiklikler sonucunda iyi düşünülmüş bir genel üretim felsefe ve stratejisi yapılamamış, bu yöneticilerin uluslararası piyasaları iyi izlememeleleri, yeni teknolojilere yeterince ayak uyduramaları ,uluslararası alandaki rekabet, talep ve yeni pazarlama metodlarını geliştirmemeleri sonucu şirket yavaş yavaş kötülemeye başlamıştır.

1960 - 1970 yıllarında genel müdür olan Hans Böhler yönetiminin bu iddiaların tipik bir örneği olduğu belirtilmektedir. Elektrikli ev aletleri bölümünden gelen Böhler'in hedefi AEG'yi bu alanda en büyük kuruluş haline getirmektir. Ancak Böhler'in hatası elektrikli ev aletleri konusunda pazarın doyum noktasına geldiğini görmemek ve böylece 750 milyon marklık bir kredi yükü altına girerek iyi işlemeyen irili umaklı 50 kadar eski şirketi satın alıp üretimi arttırmak olmuştur. Tüketim mallarına önem veren Böhler, o tarihte iyi bir geleceği olan ağır elektrik malzemelerinin üretimini ihmal etmiştir.

Bir başka önemli nokta da, özellikle pazarlama yöntemlerinin eskimiş olmasına ve esasen teknolojik bakımdan iyi sayılacak ürünlerin satışlarında yeterli fleksibilitenin olmamasına dayandığı ifade olunmaktadır. İddialara göre, çok muhafazakâr bir pazarlama anlayışı içinde kalan AEG yönetimi elindeki pazarları başka şirketlere ve özellikle Japonlara kaybetmiştir.

Diğer bir konu, AEG bünyesi içindeki yapının da modern bir organizasyona yönelmediği, kararların koyu bir merkezi sistem içinde alındığı, ancak buna karşı ihracat

mekanizmasına tamamen desantralize bir biçimde işlediği belirtilmektedir.

Katı bir bürokratik sistem, bilgi akışı ve kontrol sistemindeki yetersizlikler de değişik yönetim katları arasındaki irtibatı ve olması gereken bütünlüğü bozmuştur. Buna bir örnek olarak özellikle büro eşya ve malzemeleri konusunda uzmanlaşmış bir kuruluş olan Olympia şirketinde 1975 ve 1979 yılları arasında cereyan eden 122 milyon dolarlık satış yolsuzluğunun ancak bundan kısa bir süre önce meydana çıkması gösterilmektedir.

Son bir nokta da, katı bürokratik yönetim yüzünden AEG mensuplarının kendi şirketlerini benimsememiş olmaları iddiasıdır. Buna göre şirket yönetimi kendi elemanlarına hem yeterli avantajları vermekte gecikmekte, hem onların işlerine daha şevkle sarılmalarını sağlayacak bir heyecanı ve bunun için gerekli teşvik unsurunu yaratamamaktadır.

Yunanistan Tarım'da AET ürünlerine yenik düştü!

Avrupa Topluğunun güneyli üyeleri tarım ülkeleri kabul edilir. Bu nedenle örneğin Yunanistan'ın Topluluğa katılış müzakerelerinde ve İspanya, Portekiz ve de Türkiye'nin AET üyelikleri tartışıldığında hem uzmanlar, hem de kuzeyli AET üyeleri özellikle tarım alanında güneyli üyelerin lehine bir gelişmenin gerçekleşeceği beklentisi içindedirler.

Oysa Yunanistan'ın AET'ye tam üye olarak katılışının ikinci yıldönümünde durum biraz farklı olmuştur. Ambalaj güzelliği mi, yoksa çeşit bolluğu mu, yoksa bir çeşit lüks tüketim arzusundan mıdır tam bilinememekle birlikte Yunanistan - AET tarım ürünleri ticaretinde denge Yunanistan aleyhine olmuştur.

İki yıl içinde AET'nin Yunanistan'a olan tarımsal ihracatı % 180 oranında artmıştır. Kuzey Avrupa ürünleri tüketebilmek için Yunanlılar bugün yılda 100 milyar drahmi, yani 3,5 milyar mark harcamaktadırlar. Buna karşılık, 1980 yılında Yunanistan - AET

tarımsal mallar bilançosunda fazlalık 6,5 milyar drahmi, yani 228 milyon mark ile Yunanistanın lehindeydi! Yunanistan tarihinde ilk kez tarım bilançosu 1981 yılında 11 milyar drahmi açık vermiştir. 1982'de bu rakamın 20 milyar drahmiye yükselmesi beklenmektedir.

Yunanistana en çok gıda maddesi satan AET ülkesi % 23'le Almanyadır.

AET'ye üye oluncaya kadar Yunanistan 50 bin tonluk yıllık et ihtiyacını Yugoslavya ve Macaristan'dan hayli ucuza karşılayabilmekteydi. Ancak AET üyeliği nedeniyle son iki yıl içinde bu ihtiyacını AET üyelerinden karşılaması gerekmiş ve bu da ülkeye hayli pahalıya mal olmuştur. Ayrıca Yunan tarımının teknik bakımdan da geri olması nedeniyle AET ürünleri kolay alıcı bulabilmektedir. Örneğin ortalama bir Yunan çiftçisi 3,5 hektarlık bir alan işleyebilirken, bir AET çiftçisi 16 hektarlık bir alan işleyebilmekte, Yunanistan hektar başına 2,5 ton buğday elde ederken, AET 4,4 tonluk bir ürün elde etmektedir. Bir Yunan ineği yılda ancak 2 ton süt verirken bir Alman veya Hollanda ineği 4 ton'un üzerinde süt verebilmektedir. Türkiye'de olduğu gibi bol miktarda beyaz peynir üreten Yuna-

nistan, Şimdi bu konuda da Hollanda, Danimarka ve AET dışından da Bulgaristan rekabetiyle baŐa çıkmamaktadır.

Yunan iŐ adamları yerli üretim yerine AET firmalarının ithalatılığını yapmayı yeđlemiŐ durumdağırlar. Örneğin Evga Süt fabrikası artık sadece Fransız sütünün ithalatıyla uğraŐmaktadır.

Aynı Şekilde makarna imal eden bir başka fabrika da Şimdi İtalyan fabrikalarının makarnalarının ithalatılığını yapmaktadır.

Görüldüđu gibi ilk aŐamada AET üyeliğinde bazı beklenmedik sorunlar çıkabilmektedir. Elbetteki, tarımsal faaliyetin bir bölümünde görülen bu geliŐmeden ötürü AET üyeliğin Yunanistanın toptan aleyhine olduğu Őeklinde bir görüşü savunmak için vakit henüz erkendir. Zira, ayrıca, AET bünyesinde geri kalmış bölgelerin kalkınması için ayrılan fonlar ve yardımlar vardır. Tam bir değerlendirme için bütün sektör ve mekanizmaların nazara alınması lâzımdır.

Belediye Bütçelerimiz

Ülkemizde mahalli idarelerin içinde yer alan Belediye hizmetlerinin yetersiz kaldığı görülmektedir. Bunun başlıca nedeni belediye kaynaklarının sınırlı kalması ve teknik açıdan yetersizlikler gösterilmektedir.

1973-1980 döneminde belediye bütçeleri incelendiğinde, carî fiyatlarla gelirlerin sürekli artmasına karşın, sabit fiyatlarla belediye bütçelerinin reel bir azalma içinde olduğu anlaşılmaktadır. Carî fiyatlarla bütçe artışı 1973-74 döneminde % 36.2 iken, 1979-80 döneminde % 58.9'a yükselmiş, ancak 1968 fiyatları ile bütçelerdeki artış, azalışa dönmektedir. 1980'de bu azalış % 28.3 ile en yüksek orana erişmiştir.

Devlet bütçesi içinde belediyelere ayrılan pay son yıllarda (1973-80 döneminde) % 7.52 ile % 10.86 arasında değişen ve OECD ülkelerine göre oldukça düşük sayılan bir paya sahip bulunmaktadır. Bazı OECD ülkelerinde toplam devlet harcamaları içinde

BELEDİYE BÜTÇELERİ

(Bin TL.)

Genel Bütçe
İçindeki

(1968 Sabit Fiyat.)

(Cari Fiyat)

Belediye
Büt. Payı

Büt. Payı

% Artış

Tutar

% Artış

Tutar

Yıllar

1973	5.247.711	—	2.649.958	—	8.53
1974	7.149.216	36.2	2.812.327	6.1	8.68
1975	9.449.625	32.2	3.199.142	13.8	8.78
1976	12.275.465	29.9	3.559.963	11.3	7.99
1977	17.278.863	40.8	4.025.455	13.1	7.52
1978	26.271.255	52.0	4.258.385	5.8	9.51
1979	43.154.089	64.3	4.083.645	—4.2	10.86
1980	68.576.723	58.9	3.187.065	—28.3	9.06

mahalli idarelerin payı genellikle Türkiye'ninkinden çok yüksek oranlardadır. Hatta Japonya'da devlet harcamalarının % 65.39'u Danimarka'da ise % 60.05'i mahalli idareler eliyle yapılmaktadır.

OECD ÜLKELERİNDE MAHALLİ İDARE HARCAMALARININ TOPLAM DEVLET HARCAMALARI İÇİNDEKİ PAYI

Ülkeler	%		
	1972	1975	1979
Danimarka	57.17	60.05	—
Finlandiya	36.44	37.38	39.52(78)
Fransa	17.57	17.36	16.66
F. Almanya	21.70	19.55	19.00
Yunanistan	4.64	3.26	4.10(78)
Japonya	64.99	65.39(74)	—
İngiltere	32.58	32.63	29.16
İsveç	48.92	47.40	43.64
ABD	27.60	26.71	25.10
Türkiye(*)	—	—	10.86(80)

(*) Genel Bütçe içindeki Belediye Bütçesinin payı

Belediyelerin gelir bütçeleri incelendiğinde, toplam belediye gelirleri içinde, vergi gelirlerinin payının sürekli arttığı (1973

derece büyük gözükmetedir. Genellikle ithalatçılarının bu pazara yönelen ihracatçılarından istedikleri dört önemli şart vardır. Bunlar; ithalata devamlılık, paketleme ve kalitenin ortak pazar standartlarına uygun olması, belirli fiyat ve verilen sözü tutmaktır.

İthalatçı firmalar, meyve ve sebze pazar araştırmasını kendileri yapmakta ve fiyatları da rekabet durumuna göre tesbit etmektedir. Türkiye'nin özellikle portakal, greylfort (bilhassa kırmızı) çekirdekli ve kolay soyulan meyveler üzerinde oldukça şanslı olacağı belirtilmektedir. Domates, salatalık gibi ürünlerimizin bu pazardaki şansının ise az olduğu belirtiliyor.

Diğer ortak pazar ülkelerinde olduğu gibi, bu «pazar»da alıcı pazarı niteliğindedir. İthalatçı alış şeklini kendisi seçmektedir. Taze meyve ve sebze pazarında akreditifle ithalat çok az yapılıyor. İthalat genellikle alıcı ve satıcılar arasında yapılan özel anlaşma ile sonuçlandırılıyor. İthalatçı mal gümrüğe geldiği zaman gümrük vergisi, gemi ve taşıma ücretlerini veriyor. Malı sattıktan, masrafları çıkardıktan sonra gerisini ihracatçıya göndermektedir.

Kaynak : Türk-İngiliz Ticaret ve Sanayi Odası.

Serbest Bölgeler

Serbest bölgeler limanı veya havaalanlarına yakın yerlerde kurulmuş, gümrüksüz mal getirilebilecek alanlardır. İthal edilen mallar bu bölgelerde depolanabilir veya paketlenir, bir müdahale olmaksızın üretim ve montaj çalışmaları yapılabilir.

Serbest bölgelerde suistimallerin önlenmesi için gerekli tedbirler alınırken ihracatın artırılabilmesi için oldukça esnek davranılması gerekmektedir. Bazı ülkelerde mevcut serbest bölgelerin amaca ulaşmada yetersiz kalmasının en önemli nedeni idarede verimliliğin ve esnekliğin birleştirilmesindeki zorluklardır.

Gelişmiş ülkelerde kurulmuş olan bu alanlar genellikle ticarî amaçlı olup ithalata yöneliktirler. Burada amaç ithal edilen malların izlenme, el değiştirme ve gümrük muamelelerinde hız kazanmaktır. Gelişmekte olan ülkelerdeki serbest bölgelerde ise daha ziyade tam sanayi uygulanmaktadır. Bu durumda serbest bölgelere serbest işlem veya serbest üretim bölgesi de denebilir. Gelişmekte olan ülkeler serbest bölgelerde parça veya hammaddeleri süratle ithal edip işlemeyi ve tekrar ihraç et-